

Birtoklás, gyilkosság és egyéb bajok

Almási Miklós a 2008-as világgazdasági válság pénzügyi, strukturális okait boncolgató könyve után (*Hová tűnt az a rengeteg pénz?*), visszatért a kultúrfilozófia területére, és a szerelemről írt könyvet. Pontosabban *majdnem* a szerelemről, mivel, ahogyan ezt az első oldalakon kifejti, arról szeretne írni, amit általában az érzelmi kultúra elsorvadásának nevezhetnénk. Aminek egyik tünete az, hogy egyre szűkébb a szerelem megnyilatkozása, és egyre több hang hiányzik a szerelmi skáláról. Ez mindennapi tapasztalat, ugyanakkor alapvető létélmény.

Egyszóval Almási látószögéből a „szerelem lehetetlensége” átfogó jelenség. Ebből is következhet, hogy a könyv műfaja és a gondolatmenet építkezése eklektikus. A mű első nagyfejezete pszichológizáló elmélkedésekkel kezdődik, felvetve a problémát és beágyazva azt egy szociológiai-pszichológiai keretbe. A legfőbb kérdés az, hogy az újkapitalizmusnak a kultúrát is meghatározó logikája miképpen ivartalanítja a szerelemben rejlő ősi és leküzdhetetlen ambivalenciákat. Gondolhatunk itt a birtoklás-gyilkosság, vagy a szexus-szerelem kettősségére. (Carmen *mítosz* című alfejezet) Az újkapitalizmus ezzel a veszélyes játékkal szemben felkínálja nekünk a kényelmesen berendezhető magányt, a szimulált kapcsolati hálókat (internetes közösségi oldalak), ugyanakkor felkínálja nekünk a szexust, mint pornográfiát és a szerelmet, mint valami romantikus és muzeális maradványt. A második nagyfejezet (Asszony-legendák) ezek után a múltidézés jegyében négy valós szerelmi történetet beszél el. Mind a négy történetnek a középpontjában egy-egy nő áll, akiknek szeretni tudása, vagy – Lou Salomé esetében – a szerelemre való képessége, egzisztenciális alapélményük volt az életük folyamán. Az utolsó fejezet, a „felgyorsult életmódról” szóló rövid kitérőtől eltekintve megmarad az elbeszélésnél, csak hogy itt már fikcióról van szó, azaz irodalomról, s azon belül is a szerző az érzelmi válságot kifejező művekkel foglalkozik, vagy ahogyan elnevezi a műfajt, a „hideg regényekkel”. Almási szerint ezek a regények, köztük Nádas *Párhuzamos történetek*-je új látásmódot hoznak létre, amelyek különböző, többek között a posztmodern regényformákból kölcsönzött eszközökkel azt tudják kifejezni, ami napjainkban van. Egymás mellett élés érzelmek nélkül. Így a magas-kultúra nézőpontja, másképpen ugyan, de „igazolja” azt, amit Almási a könyv első részében többször is személyes élményeként jelenített meg.

A fentebbiekből kitudnik, hogy *A szerelem lehetetlensége* igen nagy ívet jár be, vagy másképpen fogalmazva: sok gondolati szálát próbál meg összefogni egymással. E helyütt nem tudom szó nélkül hagyni a könyv borítóját, mert engem kifejezetten irritál, és ez így van még akkor is, ha sejteni vélem a borító mögötti elképzelést. Mintha a fentebb jelzett szintetizáló törekvésnek valamiféle mellékterméke lenne. A borítón egy női száj látható, amint egy férfi ajakba harap. Mindez olyan stílusban mintha egy reklámfilm (mondjuk egy rágógumi reklám vagy valami ilyesmi) egyik képkockájából lenne kivágva. Ismétlem, a borító akkor is zavarba hoz, amikor a könyv olvasásakor világossá válik, hogy Almási, – egyébként persze a borítótól teljesen függetlenül – a nyelvet is felszabaldaltabban használja, mint ahogyan azt egy akadémikustól elsőre várnánk. Ez a szimpatikus törekvés egyébként egyáltalán nem új, s Almásinak már korábbi könyveiben is felfedezhető. Hozzánk beszél. Ami lényegesnek tűnik számomra az az, hogy Almási a szerelemről írott köny-

vében alapvetően nem akar sem új szociálpszichológiai, sem speciális irodalomelméleti, sem speciális metafizikai elméletekkel előállni a szerelem kérdéskörében, hanem egy korhangulatot szeretne megragadni és körbejárni, egy olyan kornak a hangulatát, amelyben a szerelem rosszul érzi magát. De melyik szerelemről van szó? Kérdezhetnénk némileg jogosan. A szerző mintha vonakodna a válaszadással, ám figyelmesebben olvasva kiderül, hogy mit szeretne megidézni. A szóban forgó szerelem valami köztes állapot a túlzott testiség és a túlzott intellektualitás között. Az a szerelem hiányzik, ami Werther szenvedése és Sade őrgöngésének végletei között található, vagy amelyről Ficino is csak mellékesen ír, amikor megemlíti a két szélső daimón, az égi és a földi között repdeső három köztes daimónt. Ez a „normális” szerelem, a hétköznapjaink emberi szerelme hiányzik sokféle színezetével, amelynek nagyságát mindig árnyalja az esetlegesség. Ám értelmezésem nem biztos, hogy megállja a helyét. Hiszen nem pont arról van szó, hogy a szerelem éppen a két szélső daimón, s hogy igazából a nagy szerelem soha nem lesz emberi a középút értelmében? Almási, bármennyire is szellemes és lendületes, mintha mindig pont akkor vágná el a fonalat, amikor mi felvinnénk. Mindenesetre azt írja, hogy „szerelmesnek lenni jó!” Ezt némi fenntartással ugyan, de elfogadhatjuk. (Almási Miklós: *A szerelem lehetetlensége*. Kalligram Kiadó, 2012, 164 oldal, 2470 Ft)

WEÖRES SÁNDOR SZAVALÓVERSENY a Költészet Napján

A Magyar Írószövetség szeretettel vár minden kedves érdeklődőt a Weöres Sándor szavalóverseny nyilvános döntőjére.

A szavalóverseny döntője és az eredményhirdetés között Huzella Péter ad koncertet.

Időpont: 2013. április 11. 14.00 óra

Helyszín: a Magyar Írószövetség klubterme (1062 Budapest, Bajza u. 18. I. emelet)

foto: MTI

A rendezvény támogatói: Nemzeti Kulturális Alap
Helikon Kiadó

